

Ulkoilureittisuunnitelma ja -toimitus reittienteon välineenä

7.5.2019 Tampere

Petri Mäkelä, Ekokumppanit Oy

Ulkoilulaki 13.7.1973/606

1 §

- **Jos yleisen ulkoilutoiminnan kannalta on tärkeitä saada johdetuksi ulkoilijain kulkeminen kiinteistön kautta eikä siitä aiheudu huomattavaa haittaa kiinteistölle, on tästä luovutettava alue ulkoilureittinä käytettäväksi.**
- Ulkoilureittiin kuuluvaksi sen liitännäisalueena katsotaan ulkoilureitin käyttäjien lepoa ja virkistymistä varten tarvittavat alueet.
- Mitä 1 momentissa on säädetty, sovelletaan vastaavasti alueen luovuttamiseen maalta käytettäväksi vesillä liikkujien lepo- ja virkistyspaikkana.
- Mitä tässä laissa säädetään kiinteistöstä, sovelletaan myös kiinteistörekisteriin merkitsemättömään maa-alueeseen.

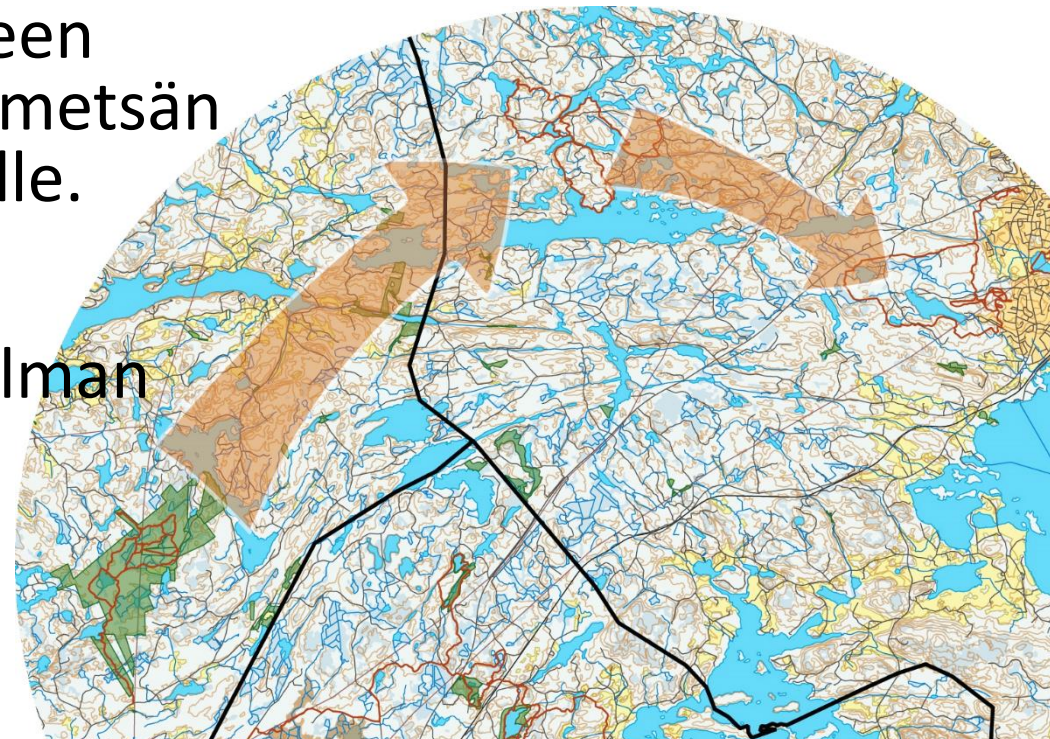
2 §

- **Ulkoilureitin perustamiseksi on laadittava ja vahvistettava ulkoilureittisuunnitelma sekä pidettävä paikalla ulkoilureittitoimitus.**
- Ulkoilureitin pitäminen, johon kuuluu reitin tekeminen ja kunnossapito, on kunnan asiana. Kunta voi uskoa tehtävän sopivaksi katsotulle yhteisölle. ([30.12.1996/1270](#))
- Valtion maalle, jolla ulkoilun kannalta on yleinen merkitys, voidaan perustaa ulkoilureitti. Tällaisen ulkoilureitin pitäminen on valtion asiana, jollei valtion suostumuksella ole ulkoilureittitoimituksessa toisin määrätty.

Tarkoitus ja sisältö

Työn tarkoituksena on selvittää ulkoilulain ja tarpeenmukaisen ulkoilureitin perustamisen edellytyksiä

- Ulkoilureittisuunnitelmaluonnos Tampereen Kintulammilta Oriveden Pukalan virkistysmetsän kautta Oriveden Teerijärvien ulkoilureiteille.
- Lähtötietojen koostaminen
- Projektisuunnitelma ulkoilureittisuunnitelman laatimisesta ja vuorovaikutuksesta
- Ulkoilureittisuunnitelmaluonnos

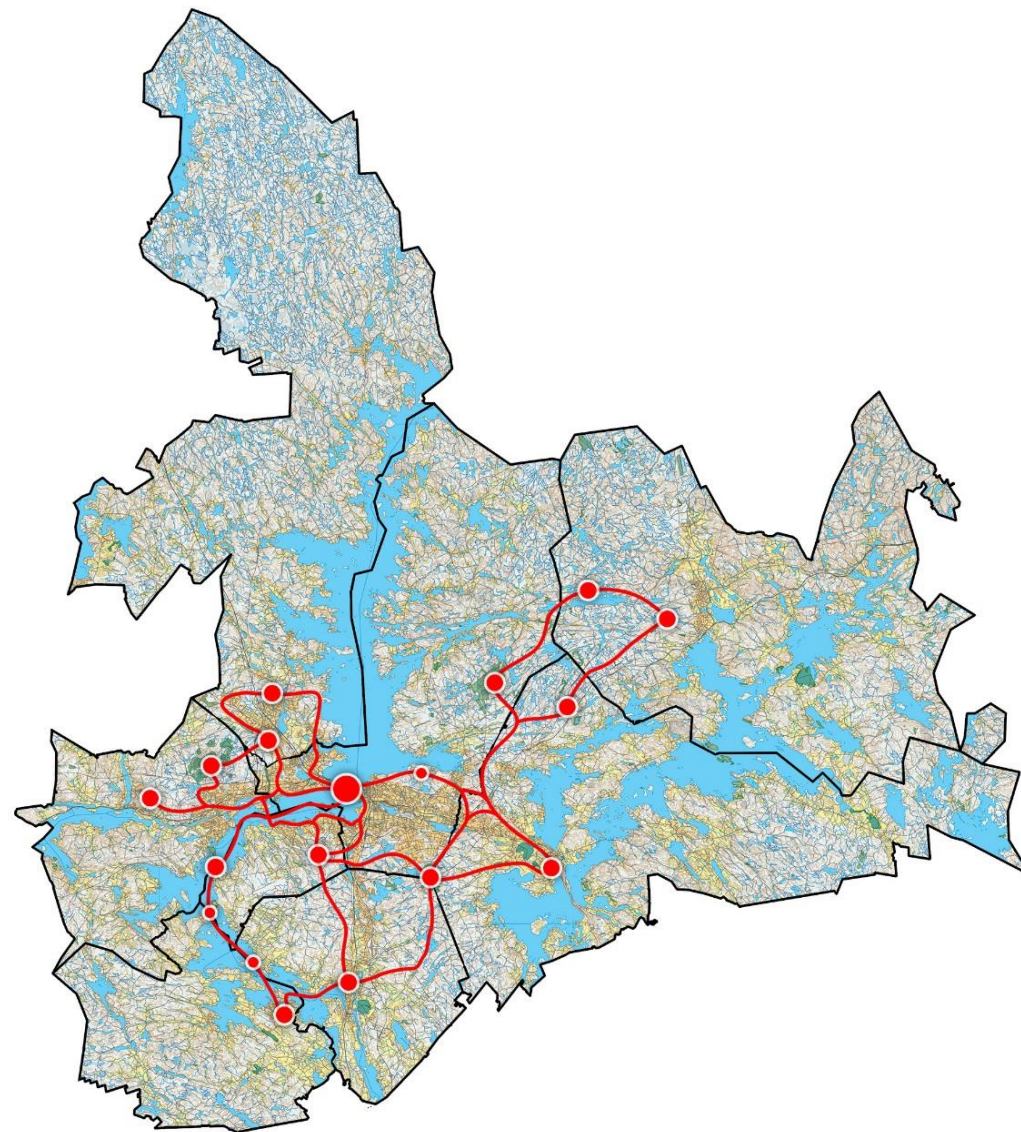
Taustaa

1. Kaavoituksen tueksi Pirkanmaalla
Pohjois-Tampereen strateginen yleiskaava ja
Oriveden strateginen yleiskaava ja
rantayleiskaava
2. Selvitystyönä Pirkanmaan kuntien
käyttöön reittien toteutumisen
tueksi

Taustaa

3. Esimerkkicase: Kintulammi - Pukala - Vähä-Teerijärvi
4. Tampere - Valtio – Orivesi sekä paljon yksityistä maanomistusta
5. Osa seudullisten virkistysalueiden ja reittien toimenpidesuunnitelman työtä

Seudullisten virkistysalueiden ja reittien toimenpidesuunnitelma

Nykytilakartoitus kevät 2019 – tavoite...

... on selvittää kaupunkiseudun virkistysalueiden ja reittien tilanne, tunnistaminen, yhteneväisyys ja huoltotilanne seutukunnan alueella ml. reittitoimitukset

... on etsiä kaikkien kuntien merkittävimmät alueet ja kehittämisen kohteet

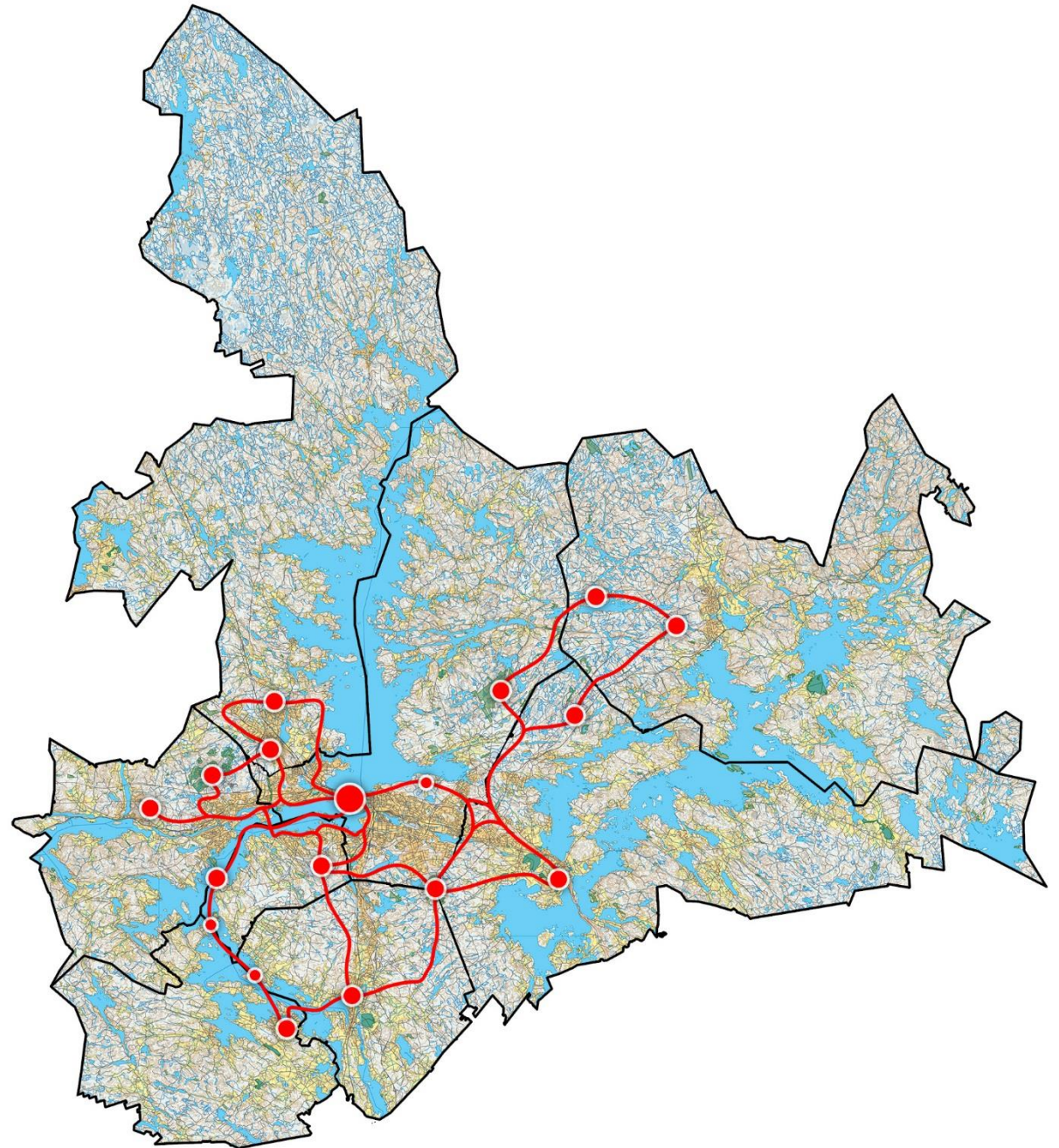
... on tunnistaa virkistysalueiden ja reittien merkitys kuntalaisille

... on tunnistaa luontomatkailun vaikutuksia kunnissa

Nykytilakartoitus

- Kaikki kaupunkiseudun kunnat haastateltu 5.3. – 8.4.2019 välisenä aikana
- yhteensä 40 henkeä
- samat kysymykset ja keskustelut
- tunnistettiin merkittävimmät kohteet ja yhdysreitit
- Pyrittiin keskittymään tiiviiseen alueeseen, lähialueisiin

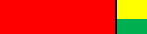

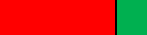

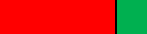

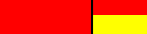

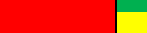

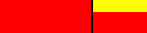

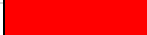
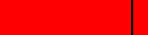
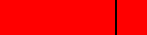
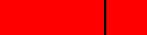
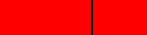

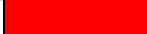
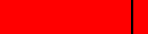
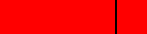
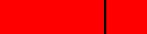
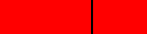

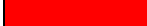
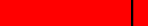
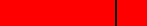
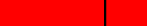
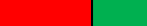

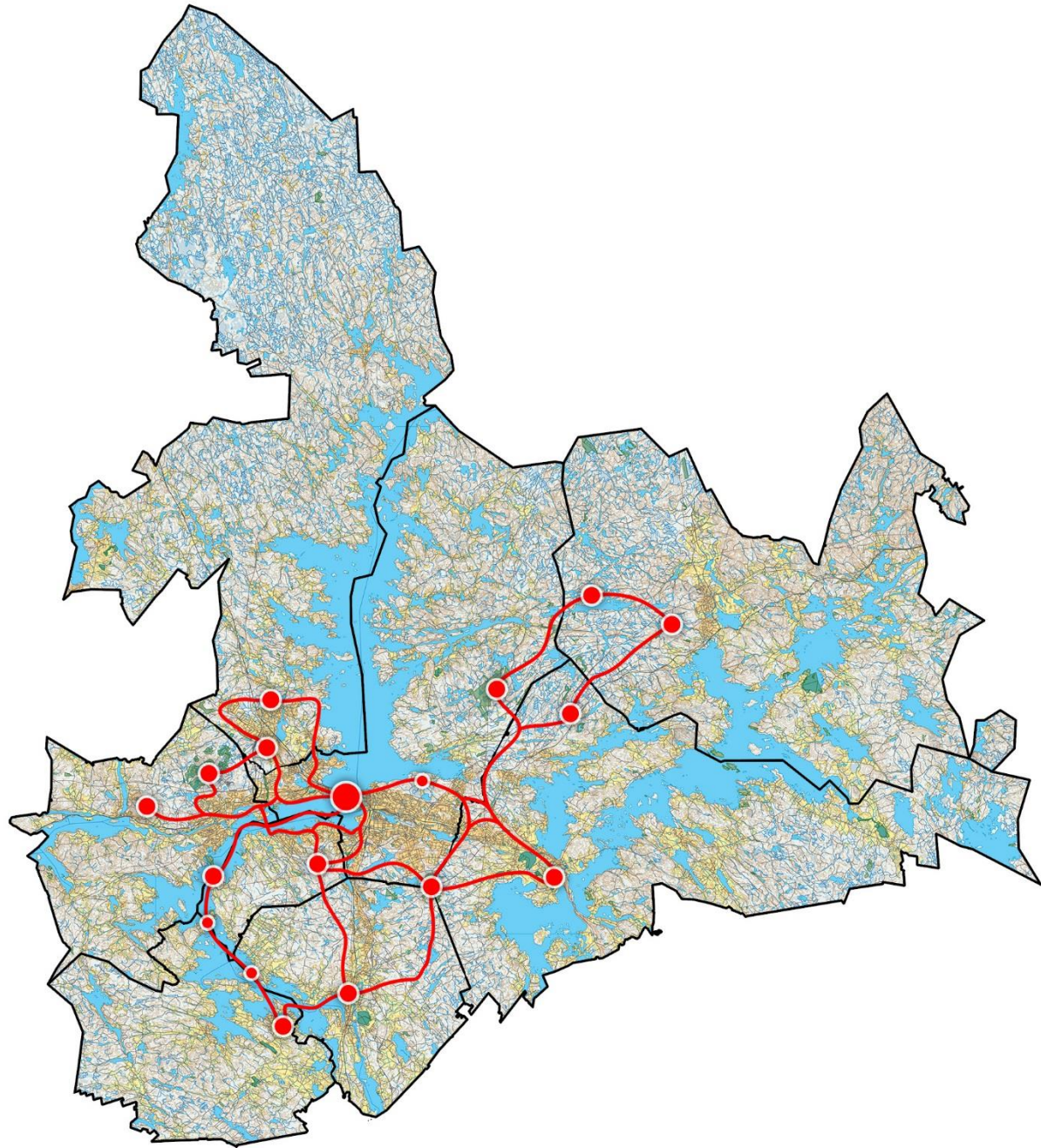
Kaupunkiseudun reitit ja rakenteet - yhteenvedo

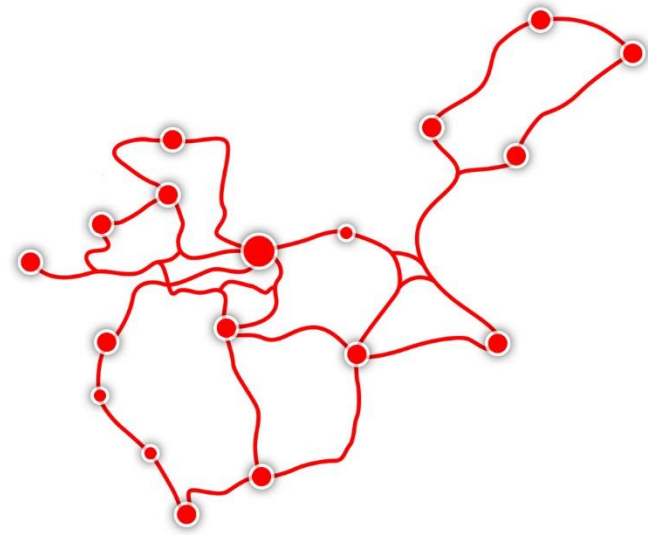
Tampereen kaupunkiseutu	Reitit / km	laavu/kota/tulip	Liiterit	Käymälät
Kangasala	102,5	10	10	10
Lempäälä	50	11	14	12
Nokia	14,8	9	9	1
Orivesi	63	19	10	12
Pirkkala	7	3	3	1
Tampere	16	5	5	4
Vesilahti	3	4	3	1
Ylöjärvi	57,5	14	18	15
Yhteensä	313,8	75	72	56

TKS – nykytilakartoitus kevät 2019

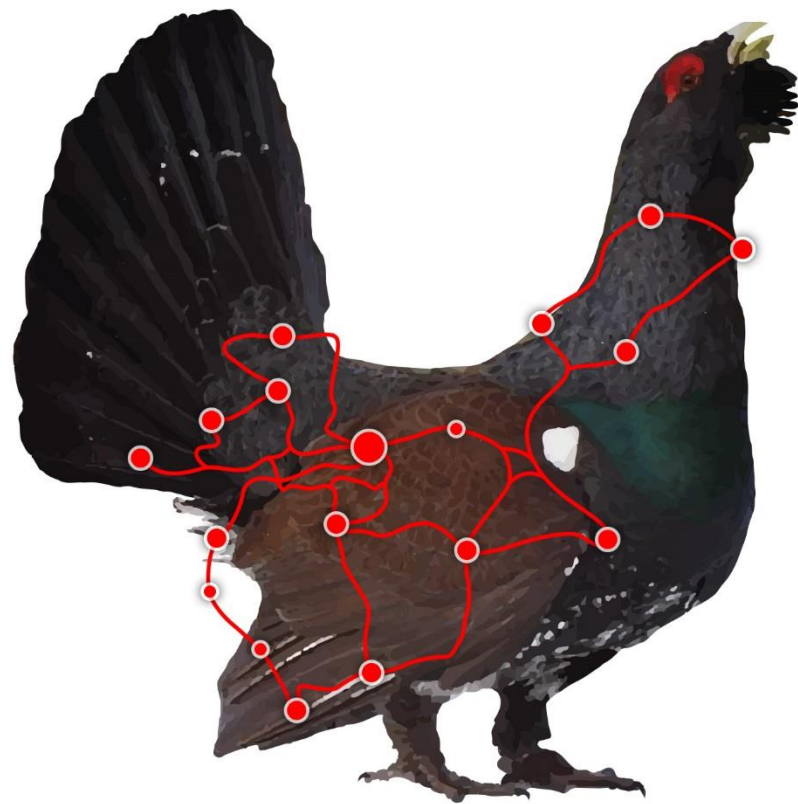
	= 0 - 25 % hoidettu
	= 25 - 75 % hoidettu
	= 75 - 100 % hoidettu

		Kangasala	Lempäälä	Nokia	Orivesi	Pirkkala	Tampere	Vesilahti	Ylöjärvi
2. Reittien rakentaminen ja kunnossapito	Reittien tunnistaminen								
	Reittitoimitukset								
	Seudullinen yhteistyö								
	Huoltojärjestelmät, huoltokirjat - kalenterit								
	Yhdistysten osallistaminen - tunnistettu								
	Huollon vastuukysymysten käsittely kunnassa								
3. Asiakas- ja kuntalaisnäkökulma	Kyselyt ja selvitykset liittyen reitteihin								
	Esteettömät reitit - rakennettu								
	Harrasteryhmien yhteensovittaminen, monikäyttö								
	Matalankynnyksen reitit								
	Runkoreitit, koontireitit - tunnistaminen								
	Maasto-opasteiden laatu ja riittävyys, nykytila								
4. Matkailu- ja tapahtumakäyttö	Viestintä, laatu ja riittävyys, vertailukelpoinen								
	Luontomatkailun toimintaluvat reiteillä								
	Maksulliset rakenteet (laavut, kodat, tulipaikat)								
	Maksullisten rakenteiden varausjärjestelmät								
	Luontomatkailun taloudellinen arvo - mitattu								
	Yrittäjien kuuleminen luontomatkailussa								
Vastuukysymyksiä käsittely, kunta/yrittäjä									

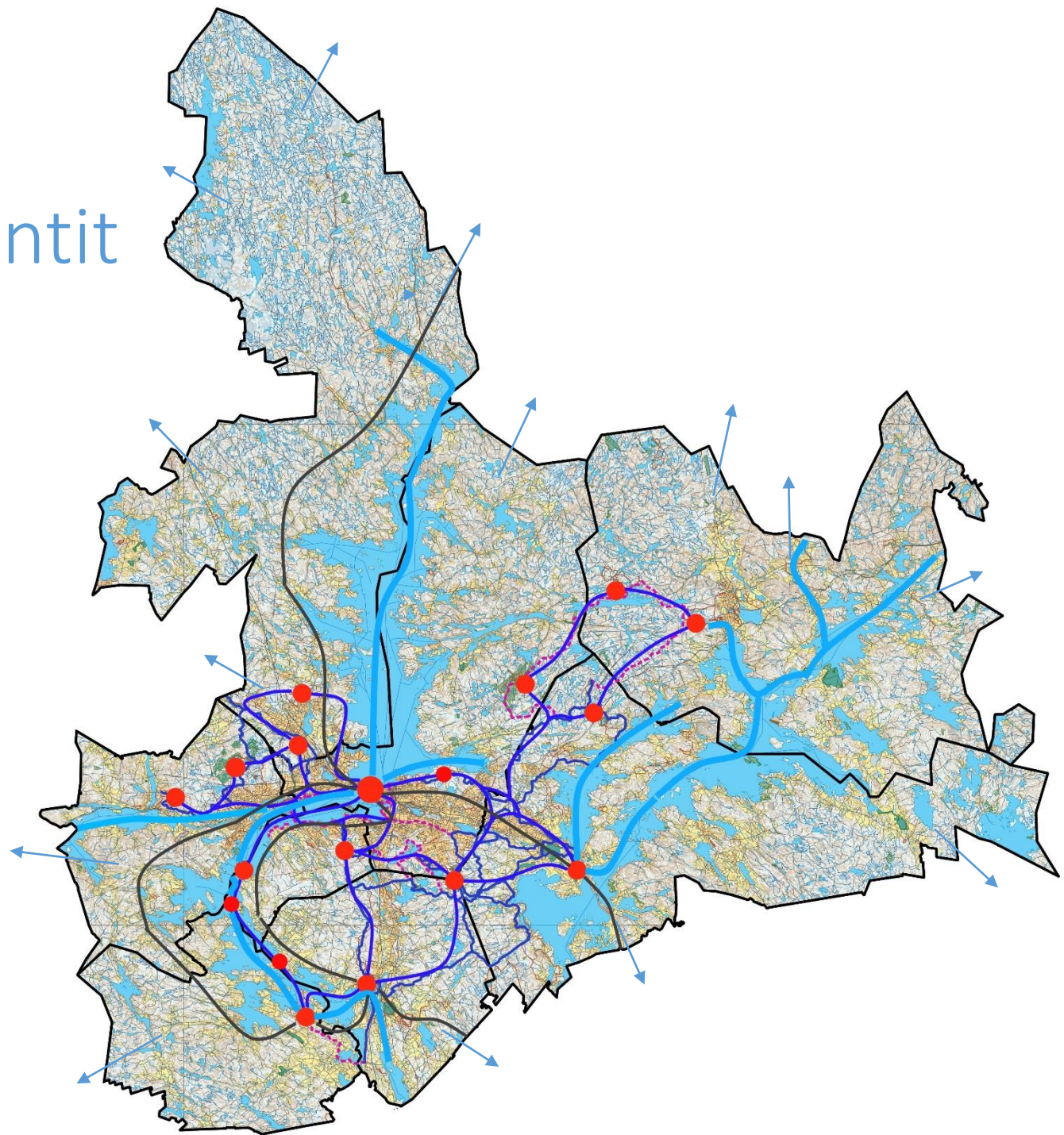
Työnimi - Metsoreitit

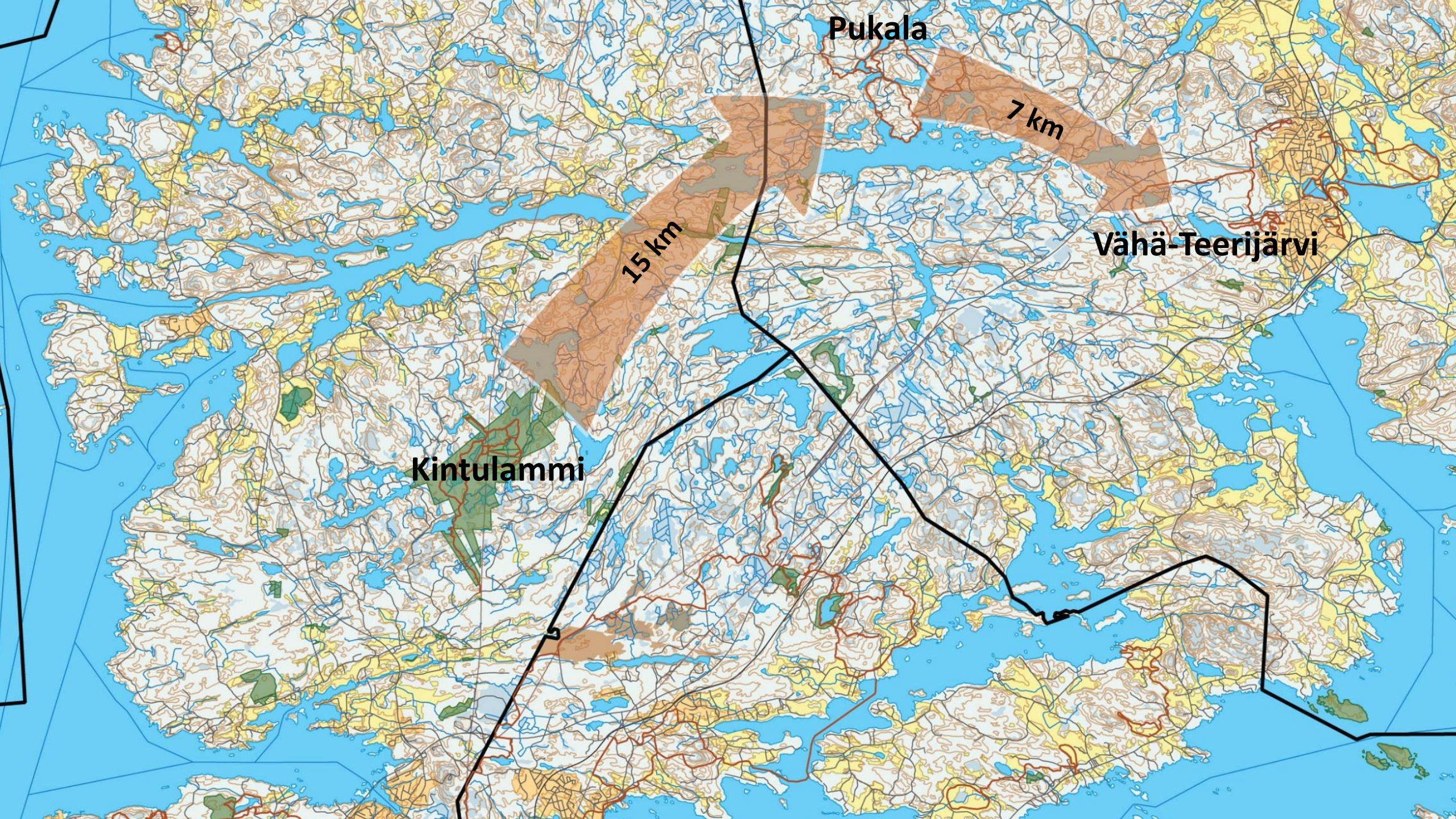

Tulevaisuuden taso - muut saman lajin elementit samalle alustalle

- Metsoreitit - jalkaisin
- PyhäNäsi - pyörällä
- NäsiPyhä - meloen, veneillen

Toimenpidesuunnitelma kuntien
avuksi, ulkoilureittisuunnitelma,
asiakirjapohjia, seurantojen
toteuttaminen, laatutasot ja
reittien perustaminen yms.....

Pukala

7 km

Vähä-Teerijärvi

15 km

Kintulammi

Reittien suunnittelun yleiset periaatteet

1. Reittejä perustetaan vain tarpeeseen - monikäyttöreitit
2. Edistetään reittien perustamista maankäytön suunnittelulla – uudet ja olemassa olevat reitit
3. Maanomistajille, paikallisille asukkaille, yhdistyksille ja järjestöille tiedotetaan reittien suunnittelusta ja heidät otetaan mukaan suunnitteluun alusta lähtien
4. Matkailuyrittäjät ja muut reittien palveluiden tarjoajat otetaan mukaan reitin suunnitteluun
5. Kaikkia maanomistajia kohdellaan tasavertaisesti
6. Reitin linjaus suunnitellaan tarkoituksenmukaisella tavalla

Reittien suunnittelun yleiset periaatteet

7. Varmistetaan reitin saavutettavuus
8. Sidotaan reitti paikallisuuteen - kulttuuri ja yritysyhteistyö
9. Viranomaisyhteistyö ja lausunnot

Yhteistyötahot tässä Kintulammi – Pukala – Vähä-Teerijärvi
esimerkkireitissä:

Metsähallitus, Tampere, Orivesi, ELY-keskus, Maanmittauslaitos,
Metsänhoitoyhdistys, Pirkanmaan Liitto, Pirkanmaan
virkistysalueyhdistys ja Ekokumppanit, MLL, UPM yms.

Käsitteitä

- **Ulkoilureitti** on maastoon merkitty reitti, johon reittitoimituksessa on perustettu *pysyvä* yleinen käyttöoikeus ulkoilijain kulkemista varten.
- **Reitin pitäjänä** toimii yleensä kunta. Valtionmaalla olevan ulkoilureitin pitäjänä toimii yleensä valtio.
- **Seudullinen ulkoilureitti**, joka palvelee useamman kuin yhden kunnan ulkoilutarpeita ja sijaitsee useamman kunnan alueella.

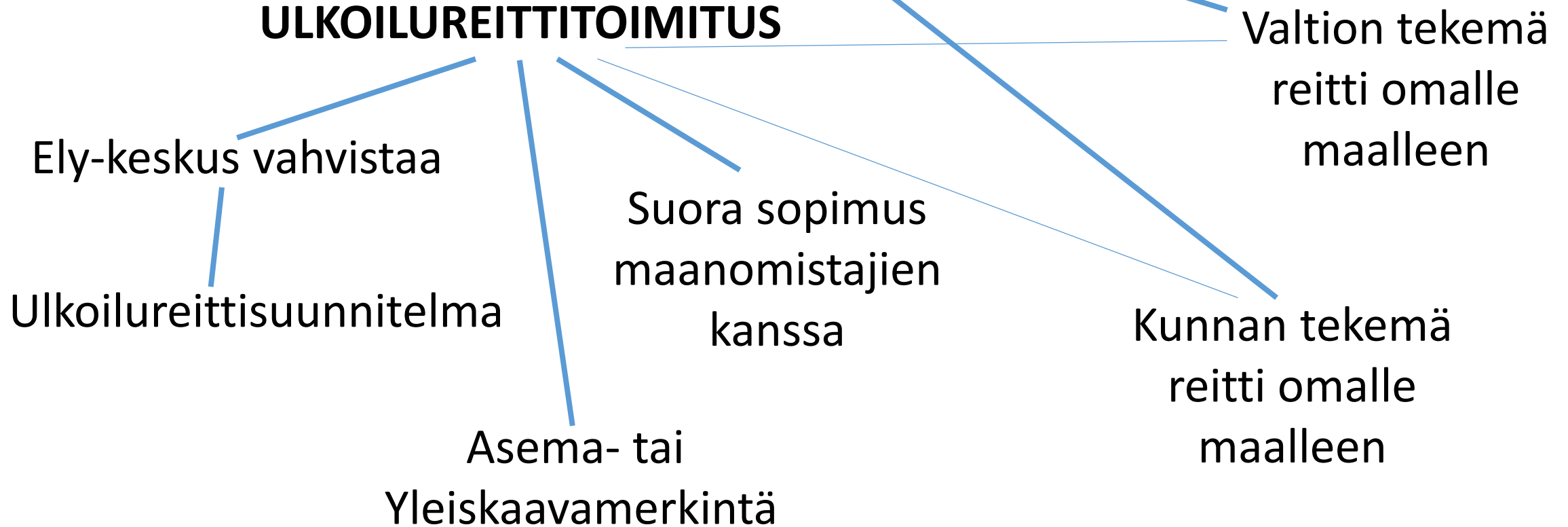
Käsitteitä

- **Ulkoilureittisuunnitelma**
- **Ulkoilureittitoimitus**
- **Asema- tai yleiskaavan mukainen ulkoilureitti**
- **Kahdenväliseen sopimukseen perustuva ulkoilureitti**

ULKOILUREITTI

ULKOILUREITTITOIMITUS

Ulkoilureittien perustamismenettelyt

Kahdenkeskinen sopimus

Käyttöoikeussopimukseen perustuva tapa soveltuu alueille, missä on suhteellisen vähän maanomistajia ja missä asianosaisten välillä vallitsee hyvä yhteishenki. Maaomistaja ja reitin pitäjä tekevät kahdenkeskiset sopimukset.

Suurin osa Pirkanmaan reiteistä on perustettu tällä menetelmällä (45 km)

+ helpoin ja nopein tapa

- Käyttöoikeus raukeaa maaomistuksen siirtyessä (kuolinpesät)
- Ei ulkoilureittitoimitusta

Ulkoilureittien perustamismenettelyt

Ulkoilureittitoimituksen kautta

- 1. Ulkoilureittitoimitus sopimusten perusteella.** Ulkoilureittitoimitus voidaan tehdä maanomistajien kanssa tehtyjen sopimusten pohjalta. Ulkoilureittitoimitus turvaa tällöin reitin pysyvyyden. Ei määräaika toimitukselle. UL §13.
- 2. Ulkoilureittitoimitus ulkoilureittisuunnitelman ja Ely-keskuksen vahvistamisen perusteella.** Tämä menettely on suositeltava alueilla, joissa maanomistus on pirstaleinen, maanomistajia on paljon ja paineet ulkoilumahdollisuuksien lisäämiselle ovat suuret. Tapa on käyttökelpoinen mm. suurissa kaupunkikunnissa. Ulkoilureittisuunnitelman vahvistaa paikallinen Ely-keskus UL §2. Määräaika yksi vuosi hakea ulkoilureittitoimitusta Ely-keskuksen vahvistamisen jälkeen UL §5.
- 3. Ulkoilureittitoimitus kaavaan merkityn reitin perusteella.** Tämä tapa on edellyttää samaa pohjatyötä kuin ulkoilureittisuunnitelman. Ei määräaika toimitukselle. UL §13.

Kahden kaupungin ulkoilureittitoimitus

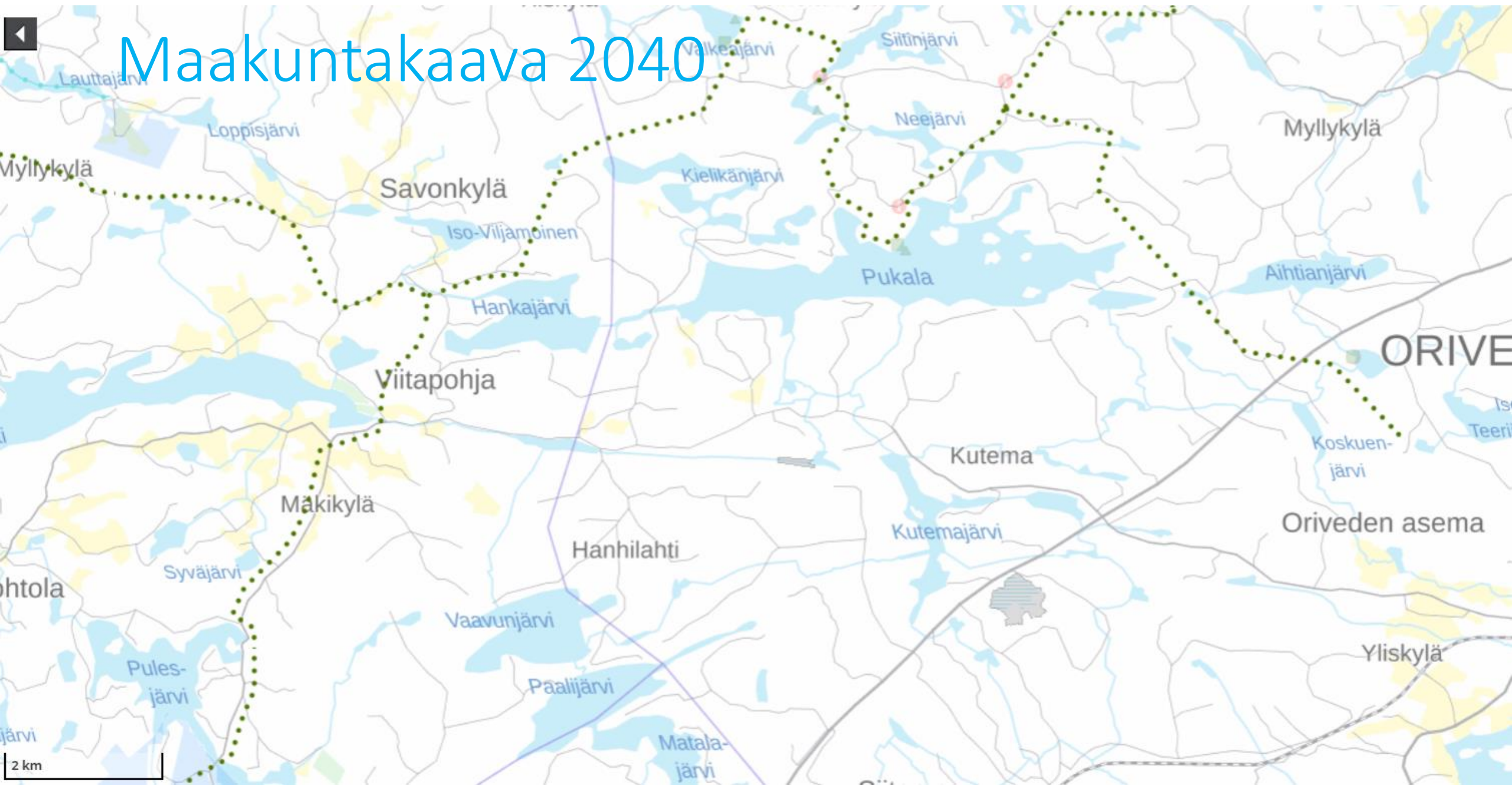
- Ulkoilulaki 14 § ([22.12.2009/1572](#))
- Ely-keskus voi määrätä kunnan huolehtimaan toisen kunnan aluetta koskevan ulkoilureittisuunnitelman laatimisesta, sen vahvistamisen hakemisesta, määräyksen hakemisesta ulkoilureittitoimitukseen ja ulkoilureitin pitämisestä, jos asianomainen kunta on tähän suostunut. Reitistä johtuvien kustannusten ja korvausten jakamisesta kuntien kesken määrää Ely-keskus, jolleivät kunnat ole asiasta sopineet.

Ulkoilureittisuunnitelma - prosessi

1. Ulkoilureittisuunnitelma vireille kunnan päätöksellä
2. Lähtötietojen kerääminen
3. Lausuntopyyntö Ely-keskukselta
4. Osallistamis- ja arviointisuunnitelma
5. Suunnittelu
6. Ulkoilureittisuunnitelman luonnos → maaomistajien kuuleminen
7. ----- tauko
8. Suunnittelun jatkaminen
9. Lausuntoihin ja mielipiteisiin vastaaminen
10. Ulkoilureittisuunnitelman uusi luonnos
11. Reitin lopullinen linjaaminen
12. Ulkoilureittisuunnitelmaehdotus ja sen hyväksyminen kh:ssa
13. Ely-keskus vahvistaa ulkoilureittisuunnitelman – nähtävillä 14 vrk
14. Ulkoilureittitoimitus

*Prosessin kesto riippuu
luontoselvityksistä ja
valitusten määrästä.
Käytännössä 1 – 10 vuotta*

Maakuntakaava 2040

Pohjois-Tampereen strateginen yleiskaava

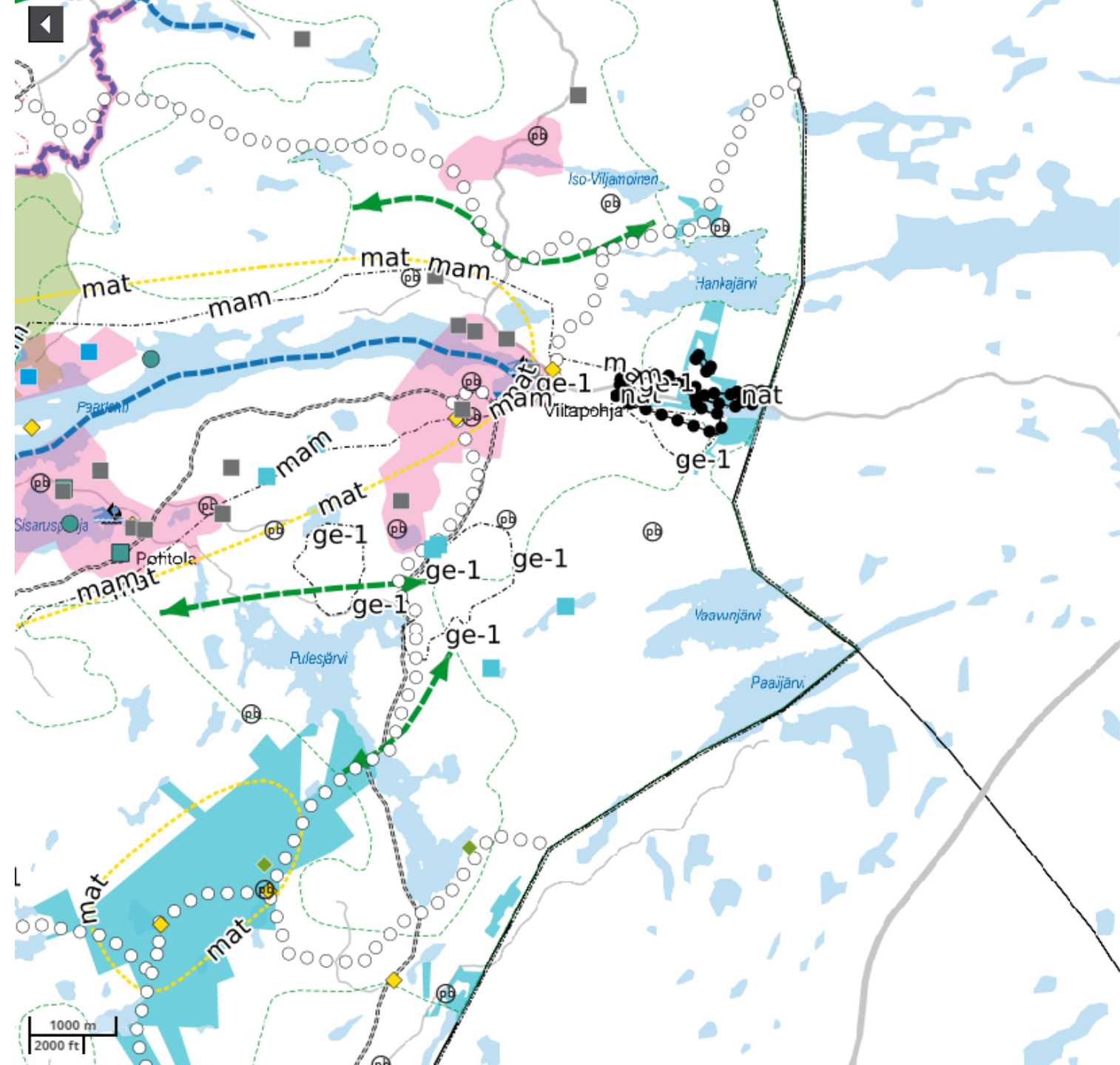
(nähtävillä)

pb = perinnebiotooppi
(ymp.suojeluvir)

nat = natura

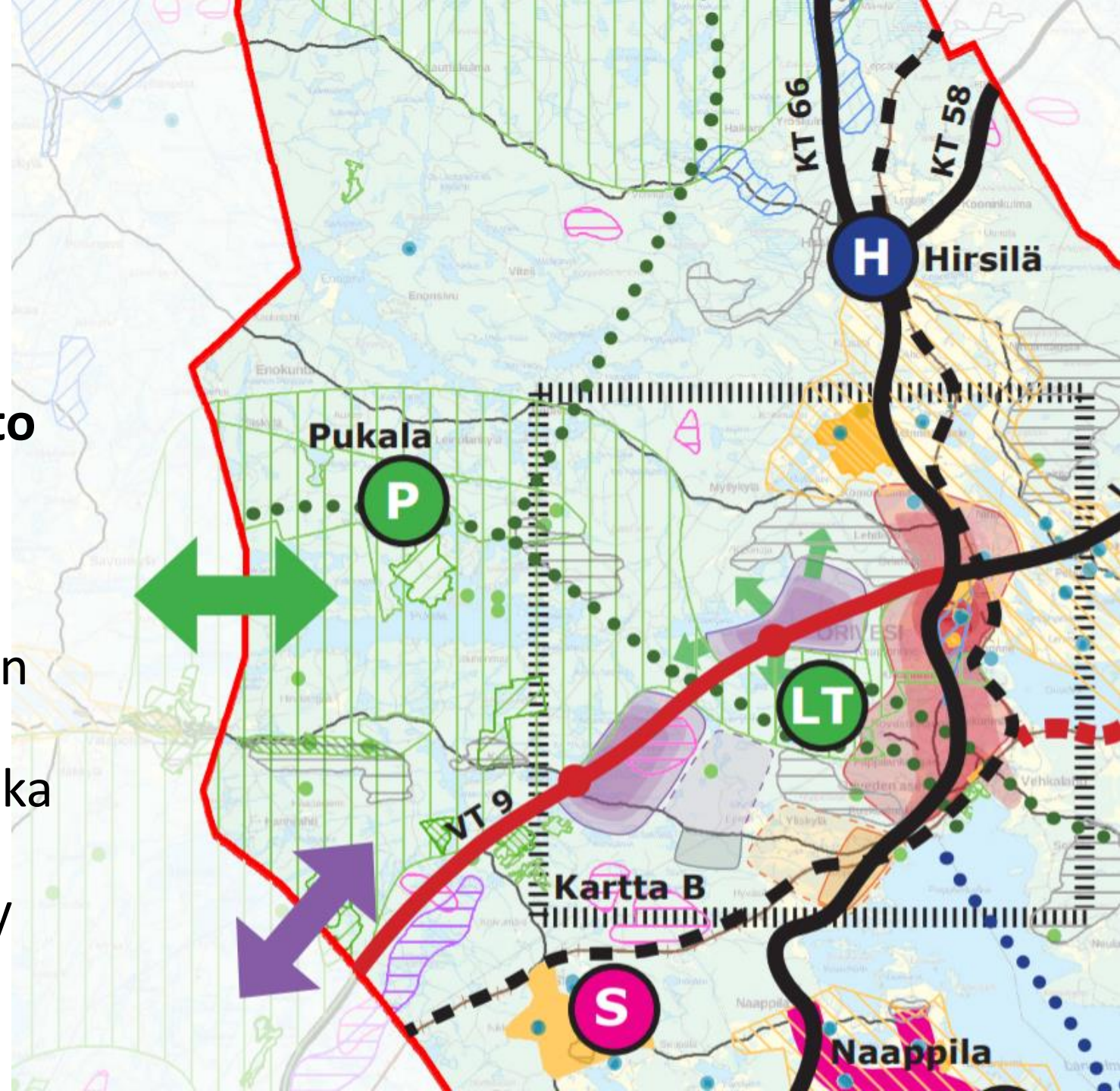
mam = maakunnallisesti arvokas maisema
(museovirasto)

ge-1=geologisesti arvokas kallioalue

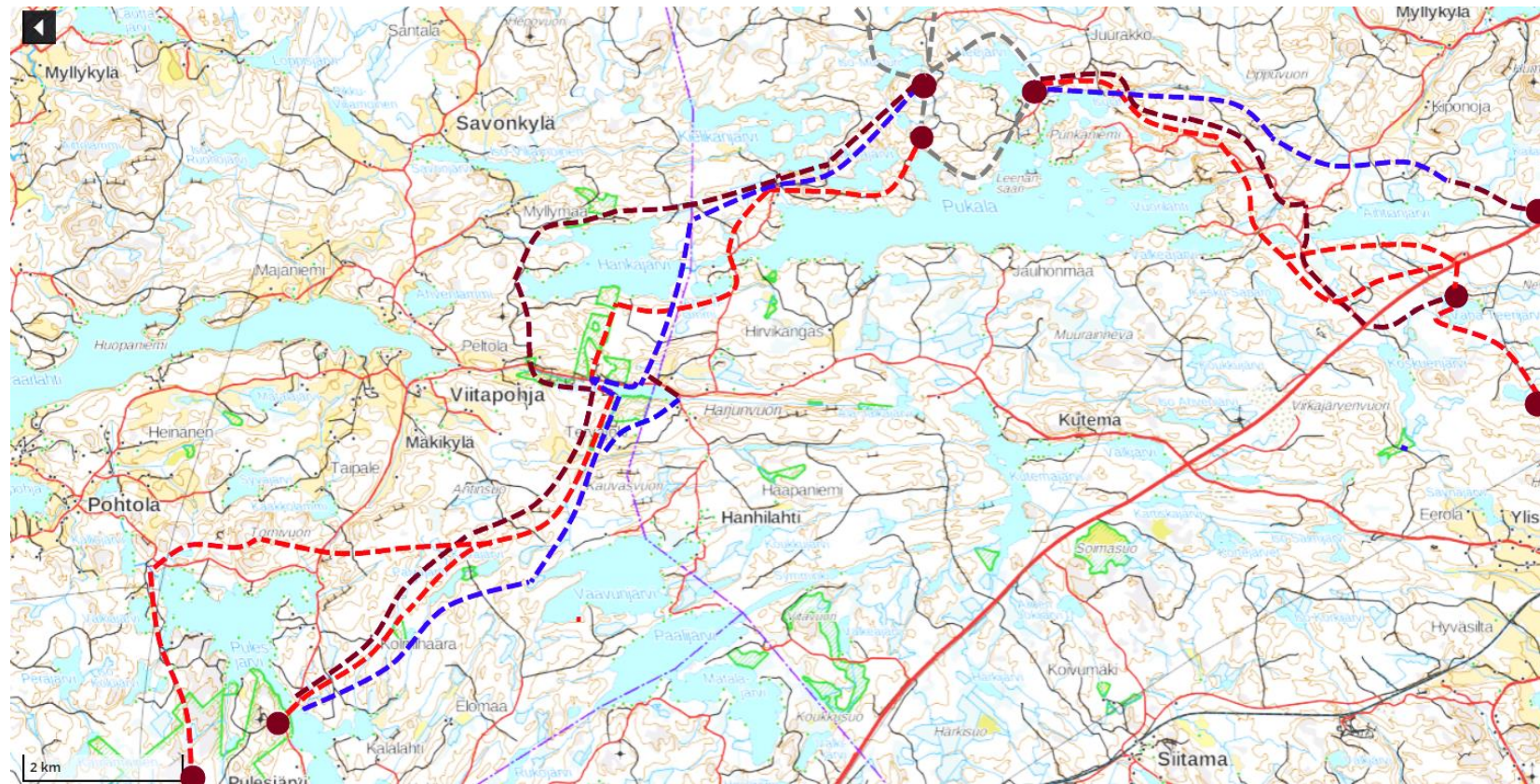
Oriveden strateginen yleiskaava

- **Tavoiteltava ulkoiluverkosto**
Kaupungin keskeiset taajamat, kylät sekä matkailun ja virkistysen paikat pyritään yhdistämään ulkoilureittien avulla yhtenäiseksi verkostoksi, joka liittyy seudulliseen ulkoiluverkostoon. Merkitty sijainti on ohjeellinen.

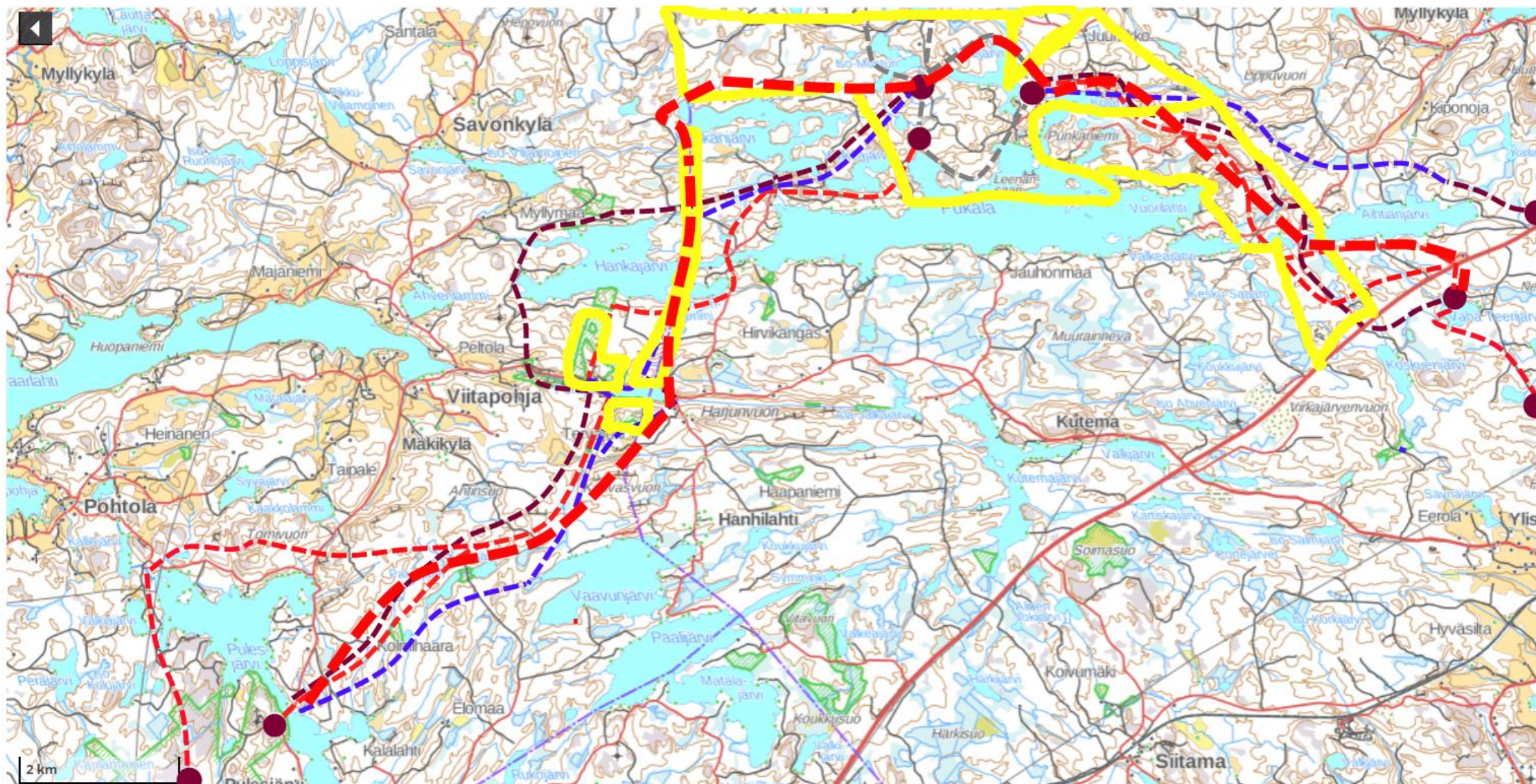

Reittivaihtoehtoja ja maanomistajat

- Yhteensä punaisella reitillä maanomistajia 141
- maanomistajille, joita hanke koskee, lähetetään asiaa selostava kirje ja maankäytön esisopimus allekirjoitettavaksi, karttaote reitin sijainnista, maininta reittitoimituksesta sekä kuulutus suunnitelmien nähtävillä pidosta ja palautuskirjekuori.

Isot maanomistajat ja mahdollinen reittilinjaus

Ulkoilureittisuunnitelma reittien teon välineenä

- Lainmukainen väline pysyvien ulkoilu- ja retkeilyreittien tekemiseen
- Edistää matalankynnyksen ulkoilua ja liikkumista
- Edistää lähi- ja luontoliikkumista
- Sitouttaa kuntaa reittien rakentamisessa, kehittämisessä ja ylläpidossa
- Samat reitit ovat kuntalaisten ja matkailijoiden käytössä
- Mahdollistaa luontomatkailuyrittäjien liiketoimintaa
- Edistää ekologisten käytävien säilymistä ja syntymistä

Lisätietoja hyvään reittien suunnitteluun

- Tukes

<https://tukes.fi/tuotteet-ja-palvelut/kuluttajille-tarjottavat-palvelut/kuntoliikunta-ja-ulkoilu/kuntoilu-ja-ulkoilureitit>

- Suomen latu

<https://www.suomenlatu.fi/vaikutta/sina-voit-vaikuttaa/vinkeja-ulkoilupaikkojen-suunnitteluun.html>

Kuva: Julia Kivelä